

Küchler i Rom.

(Uddrag fra Nikolai Bøghs Mellem Siljan og Sorrent)

I.

Jeg tror, det vil gaa de Fleste, der komme til Rom, saaledes, at de strax blive skuffede. Naar man fra Jærnbanegaarden skal kjøre ind i Byen, f. Ex. til et af Hotellerne paa »Spanske Plads«, vælger man sig maaské, i stor Forventning om Det, der skal vise sig for Ens Øjne, Pladsen hos Kusken oven paa Omnibussen, og iagttagende spejder man saa til alle Sider. Man kan næsten ikke tilbageholde et beklagende Ud-raab: »Er *det* Rom? Alt ser ud som i en temmelig moderne By, og Hotellet, man stiger af i, har ikke en Smule Antikt ved sig. Gaar man saa ned gennem Via Kondotti til Korsoen, træffer man de eleganteste Butikker, som tænkes kan, Alt saa moderne, saa nyt som muligt. — Hvor er da det gamle Rom? Ja, det er ikke saa let at finde Vej i »den evige Stad«; man maa derfor helst tage sig en Vogn og kjøre en Tur rundt i Byen. Kommer man da ud til Kolosseum, til Konstantins og Titus' Triumfbuer, til de udgravede Kejserpaladser, til Forum Romanum og Kapitol, ja, saa undres man og føler sig hensat i Oldtidens Herlighed. Men faar man først orienteret sig lidt, vil man snart komme til den Mening, at der dog vel ikke — - som det ofte siges — behøves Aaringer til at gennemstudere Rom. Der skal gaa nogen Tid, inden man bliver enig med Goethe i hans Udtalelse, at det forholder sig med Rom ligesom med Havet: i Begyndelsen, naar man gaar ud i det, synes man, at man sagtens kan bunde; men naar man bliver ved at gaa frem, bliver det dybere og dybere, Bølgemasserne slaa op omkring En, og man drukner.

Den, der gjerne vilde se Rom i dets pavelige Skikkelse, faar aldrig dette Ønske opfyldt. Da jeg første Gang kom der ned i Vinteren 1873 — 74, sagde en dansk Maler til mig: »Rom, det gamle erkekatolske Rom, existerer ikke mere. Her hænger ikke længere om Aftenen i Halvmørke en enlig Tranlygte i en Jærnkjæde midt over Gaden; nu har vi faaet Fortove, Gas og Politi, saa vi gaar ikke længere i den interessante Spænding for at blive myrdede. Naar jeg saa bliver vemodig over, at det Gamle er forbi, gaar jeg ud i Küchlers Kloster og i hans Klosterhave; dér lever det endnu med hele Duften over sig, dér bliver jeg i godt Humør.«

Jeg hører til den Klasse Mennesker, som midt i de store Ruiners prægtige Skjønhed, midt i den maleriske Virkning af Lysbrydninger i Buer og gamle Klostergange, imellem afstumpede Søjler og skønne Antikker, dog føler en hemmelig Længsel, en utilfredsstillt Trang efter det pulserende Menneskeliv. Jeg bliver træt af at gaa paa Gallerier, jeg bliver tilsidst kjed af at læse i Bøgerne. Menneskeandens Værker staa der men uden Bevægelsen, uden Lyden, uden Livet. Det følte jeg midt imellem Oldtidens rige Levninger, midt imellem de udgravede Kejserpaladseres storslaaede Pragt. Jeg vendte mig da mod de Steder, hvor Mennesker endnu levede og virkede, og jeg saå paa Skrånten over Ruinerne det gamle Bonaventura-kloster, hvor jeg vidste, at min Landsmand, Maleren *Küchler*, var Munk. Her kunde jeg altsaa midt mellem Oldtidsaabenbaringerne besøge et Nutidsmenneske og midt i det fremmede Rom træffe en dansk Mand, der paa én Gang havde bevaret sin nationale Karakter og dog optraadte som ægte Romer. Den førnævnte Malers Ord randt mig paa samme Tid i Hu, jeg vidste altsaa tillige, at jeg i Küchlers Kloster kunde finde det pavelige Roms Karakter, og da jeg endvidere var saa heldig at have Küchlers gamle Venner til Rejsefæller, søgte jeg hurtig i deres Følgeskab op til ham.

Naar man er kommen ned fra Kapitol forbi Forum Romanum, viser sig lige foran Ens Øje Titus' Triumfbue og bag ved den det mægtige Kolosseum. Lige før man gaar igjennem Buen, ser man en lille Sidevej skraane op tilhøjre, smal som en Markvej; man kommer forbi et Nonneklosters Have, og igjennem Portens Gitterværk rødme Roserne i de mørke Cypressers dunkle Skygge. Dobbelt tillokkende er Alt derinde, fordi man véd, at det er hemmeligt og utilgængeligt. Man vandrer videre, og paa Bankens Top ligger tilvenstre Küchlers Kloster, som fra denne Side ser ubetydeligt ud. Ensomt og stille er her, som om det var langt fra Mennesker og den store Stad. En lidt nysgjerrig gammel Munk kommer frem i den lave Dør; hans Bestilling er at være Portner, og vi spørge ham, om *Fra Pietro* er hjemme. Han nikker venlig og fører os ind i Forstuen.

Paa en bestemt Maade trækker han i en Klokkestræng og beder os tage Plads. Vi faa Lejlighed til at betragte Stuen. Væggene ere fyldte med religiøse Malerier, og under disse er der rundt i hele Rummet anbragt Træbænke med en afgrænset Plads til hver Munk, og paa denne Plads ligger en Bønebog, der med en Jærnlænke er fastgjort til Sædet. vækHer holdes altsaa Bøn. — Vi vente i nogen Tid; men Fra Pietro kommer ikke. Vi formode, at han sover til Middag. Atter ringer Munken i samme Taktslag som før, og langt om længe aabner sig en Sidedør. Ind træder da den elskværdigste Munk, jeg har set, gammel og mild, med en ikke meget sikker, men rask Gang. Han er af Middelhøjde og iført sin brune Kutte med hvide Uldstrømper og Sandaler paa Fødderne; paa Hovedet har han meget faa hvide Haar og i Munden endnu færre Tænder. Hans Hud er fin og klar som en ung Piges. Øjnene straale ungdommelig og med meget Skjælmeri; ser man ham fra Siden og han ler lidt, svinde de næsten ind i Hovedet. Underlig lyder det, naar denne ægte romerske Skikkelse tiltaler En paa jævnt Kjøbenhavnsk, en Smule læspende og med et noget bredt Eftertryk paa Ordene. Man er strax kjendt med ham, og det ejendommelig Tiltalende, som den ægte Kunstneraad udstraaler, saa sandt, saa frit, saa naturligt, saa hjemligt og dog saa løftende, er meget betegnende for ham og gjør, at man føler sig vel hos ham og ikke kan undlade at være sig selv. Man kommer strax i Samtale med ham, og han er helt inde i Livets Begivenheder hjemme i Danmark, han har alle vore Talemaader og Ejendommeligheder; han ser nemlig omtrent hver Dag danske Rejsende og omgaas stadig med danske Kunstnere, som tilbringe længere Tid i Rom.

Han indbød os strax til at følge med i hans Atelier. Op ad mange, smalle Trapper gaar han foran os til tredje Etage, og stadig vender han sig konverserende. Vi passere en lang Gang. »Her ligger de syge Brødre«, siger han varlig og gaar selv saa sagte, at vi gjøre det Samme. Han peger i Forbigaaende paa en Dør og siger: »Han derinde lever næppe til iaften; det er Tæring.« — »Ja, De skal endnu højere!« fortsætter han strax efter. Der løber en lille Hønsetrappel op, han aabner en Dør, og nu staa vi i Studiet: et stort, firkantet Rum, som Etatsraad *Puggaard* i sin Tid fik Klosterets Tilladelse til at opbygge for sin Landsmand. Klosterreglerne tillade ikke, at her er nogen Komfort. Paa de kalkede Vægge ser man nogle enkelte Fotografier efter Kùchlers egne Billeder, midt paa Gulvet staar et Staffeli med et næsten fuldført Madonnabillede og ved Siden heraf et Stillads, som Kunstneren bruger, naar han maler store Billeder; i et Hjørne staar et Bord, bedækket med Malerrekvisitter, endelig findes der et Par Stole og tilsidst en Kakkelovn. »Den kunde være god«, siger Kùchler, »naar der bare var Rør til den; men dem mangler jeg, og saa kan den ikke brænde.« Han nævner en dansk Dame, som havde foræret ham den, da Kaminen, som findes midt paa den ene Væg, ikke vilde, give videre Varme fra sig.

»Her er jo koldt, Kùchler; De maa fryse!« sagde min Ledsager.

»Ja, synderlig varmt er her ikke«.

»Faar De da ikke Hvad De skal bruge til at lægge i Ovnene?«

»Ja, vi faar Hvad den Frater, der er ansat dertil, kan finde paa Gaderne: derfor ser De, at her ligger Stumper af Vognehjul og Bohave; men det er saa haardt, man kan ikke saa let faa Ild i det. Forresten er Frateren meget god mod mig, han lægger altid rigelig uden for min Dør.« Kùchler aabner nu Døren og siger: »Her skal De se, her ligger flere Stoleben.«

Vi betragtede Madonnabilledet paa Staffeliet. Det var næsten ikke muligt at gjenkjende den unge, talentfulde Kùchler, hvis Billeder pryde vore danske Gallerier og private Folks Vægge. Nu mangler han Sandhed, Natur og navnlig Liv. Han sagde selv: »Det er jo lidt vanskeligt for mig at male nu, da jeg ikke kan faa Modeller. Jeg kan jo nok bruge Brødrene her i Klosteret; men de er ikke saa gode Modeller til Madonnabilleder.« Han maler stadig meget, men kun katolske Billeder, og det sælges Alt til gode Priser; Indtægten er Klosterets. Vi bemærkede, at det egentlig var en Skam, at Klosteret skulde have al Indtægten. En saadan Ytring syntes han ikke om.

»Nej, hvorfor det? Hvorfor det?« sagde han ivrig. »Paa ingen Maade! Vi er jo én Familje, og Hver har sit Arbejde; vi tjener Enhver for Underholdet, det er, som det skal være!« [1](#).

Han lod dog til sommetider at savne Penge; skal han f. Ex. købe Pensler eller Farver, betaler han ikke, men maa lade sende Regning til Klosteret.

»Maa De da aldrig have Penge hos Dem?« spurgte jeg.

»Nej«, svarede han, »naar De giver mig to Soldi, skal jeg gaa hjem og give dem til Klosteret. Der er tit Ting, jeg kunde have Lyst til at købe. naar jeg gaar forbi Butiksvinduerne, f. Ex. Cigarer; men det maa jeg nu engang give Afkald paa.«

Han er en stor Ynder af gode Cigarer, og omtrent enhver Dansk, som besøger ham, bringer derfor gjerne nogle med til ham; dem har han saa Lov til at bruge for egen Mund.

Hovedsagen ved Küchlers Atelier er Udsigten derfra. Der er til tre Sider Vinduer, som kunne dækkes ved indvendige Skodder, alt eftersom han vil bruge det ene eller det andet Lys. Jeg stiller mig midt ved Vinduet i Midtervæggen. Aldrig har jeg set Mage! Tilvenstre troner Kolosseum i hele sin mindeværdige, maleriske Storhed, foran den Konstantinsbuen, lige for mine Øjne Lateran-Kirken og -Klosteret, bag disse de gamle Aqvædukter, baarne af murede Kæmpebuer, endvidere Højde ved Højde med Klostre og Villaer, i Forgrunden en offentlig Have, tilhøjre de storartede Udgravninger af Kejserpaladserne og Karakallabadene og bag disse alt det Minderigste af Rom; ved Foden af Klosteret ligger Haven med Grønsager, Blomster, Vandspring og de berømte store Palmer, de skønneste dernede. I Horizonten ser man blaanende og blinkende Kampagnen med en Rand af Albanerbjærgene, der forneden ere violblaa, foroven snebeskinnede. At se dette Landskab i funklende italiensk Lys, og at se det hver Dag, kan nok give Kjærlighed til Stedet, og derfor siger ogsaa Küchler ganske vemodig: »Ja, det vii være svært at drage herfra.« Hans Dage i Klosteret siges nemlig at være talte. Det skal snart rives ned, og dets Grund skal udgraves; thi det er bygget over Resterne af Kejserpaladserne, som allerede langs dets ene Side ere udgravede og yde noget af det Interessanteste, Rom indeholder. Naar man har set Küchler i dette Kloster, tænker man ham med Sorg sidste Gang gaaende ud derfra. Hans Pension bliver 25 Øre dansk om Dagen, og det kan han umulig leve af. En Ven af ham, en italiensk Maler, har tilbudt ham frit Ophold i sit Hus; men han synes ikke at have rigtig Lyst til at gaa ind herpaa.

»De skal komme til Danmark!« siger min Rejsefælle.

»Ja, hvor kan jeg det? Der skal jo Midler til; og jeg i denne ... denne ... smukke Uniform, jeg vilde jo faa alle Drengene efter mig derhjemme.«

»Aa, De kunde jo tage civil Dragt paa; derfor kunde De godt beholde Deres Anskuelse.«

»Nej,« sagde han; »det har jo nu engang været mit Ønske at blive Franciskanermunk, saa vil jeg ogsaa være det [2](#)). Og nu er jeg gammel; hvordan skulde jeg finde Vej hjem paa alle disse Jærnbaner? Dem kjender jeg ikke Noget til.«

»De kan sagtens faa en dansk Kunstner til Rejsekammerat, og han vil sørge godt for Dem.«

»Jeg vilde heller ikke kunne taale Klimaet derhjemme; og hvordan skulde jeg kunne ernære mig dèr?«

Min Rejsefælle tilbyder ham at sørge baade for hans Bolig og Underhold. Küchler ryster paa Hovedet og siger lidt efter: »Ja, det er ikke for det, jeg kunde nok have Lyst til at besøge Danmark.« —

Da vi havde været en halv Timestid i Atelieret, spurgte vor Vært os, om vi havde Lyst til at se hans Sovecelle. Han førte os tilbage gennem den lange Gang og ind tilhøjre. Der er to smaa Rum. I det forreste staar en Del Kasser, det er som et Slags Pulterkammer, I det bageste er der foruden Sengen et lille Bibliotek.

»Maa De læse Alt og have alle Slags Bøger hos Dem?« spurgte jeg.

»Jo-o, dem, der er passende for os. Vi har jo ogsaa et Bibliotek her i Klosteret; men det er der ikke noget Videre ved. Det er kun gamle, religiøse Bøger, og de er ikke saa morsomme.«

Hans Seng er meget god. I Klosteret La Certosa ved Florens havde jeg i en Munkecelle set en Seng, som var opredt kun med en Majsmatras og et Tæppe; der var ikke Tale om Hovedpude; tværtimod gik Matrassen nedad dér, hvor Hovedet skulde hvile, og hvor vi Andre altsaa pleje at have den opad. »Saaledes er det ikke hos os,« sagde Kùchler; »baade Hovedpude og lige saa mange Tæpper, vi vil have, maa vi faa; men vi skal ligge i Munkekutten; nu, da det er koldt, er det meget rart, men om Sommeren er det for varmt; — saa kan vi ogsaa nok skubbe den lidt tilside,« tilføjede han med et polisk Glimt i Øjet.

»Den Munk, jeg talte med i La Certosa, beklagede, at han fire Gange om Natten skulde op for at møde til Gudstjeneste; lige saa snart han havde faaet sig puttet sammen og var falden i Blund, ringede Klokkeren, og han skulde saa atter ud i Kulden. Gaar det Dem paa samme Maade?«

»Nej,« svarede han, »jeg bliver udmærket behandlet; jeg har mine smaa Friheder, fordi jeg tjener saa mange Penge til Klosteret, og de er Allesammen gode imod mig. Jeg faar Lov til at blive liggende om Natten, jeg skal ikke gaa med bare Fødder [3\)](#) — som De ser, har jeg baade Strømper og Sandaler paa — jeg har ogsaa Lov til at komme lidt for sent til Maaltiderne, og jeg kan gaa ud, naar jeg vil, og arbejde, naar jeg vil. Det Eneste er, at jeg naturligvis skal være hjemme til Ave Marie.«

»Har De ogsaa Lov til at tage mod Indbydelser?« »Jo, hvorfor ikke ? Jeg kommer i flere Familier, f. Ex. hos Piniatellis; men *ene* maa jeg ikke gaa, jeg skal altid have en Frater med mig.« —

Fra Sovecellens Vindue havde man Udsigt til Klosterhaven. Han førte os ned i den. Jeg tror aldrig, jeg har været paa et Sted, der saa meget som dette bar Præget af Fred og Hvile; »Verden« var udelukket, her kunde man samle sig selv og sit Liv, her kunde man forstaa, at Kùchler havde faaet Lyst til at blive Munk. At sidde her en Sommeraften i Palmernes Skygge og høre Vandspringets melodiske Fald, medens Klosterklokkeren ringer og det vidunderlige Landskab aabner sig for Ens Øje, maa være noget af det Skjønneste, Rom har at yde.

Der stod en stor, kraftig Buxbombusk, næsten et lille Træ, som under sin Opvæxt var dannet i Form af en Lænestol. Kùchler satte sig i den, og i Munkedragten tog han sig udmærket ud med den grønne, bladrigge Baggrund, der slog sin Skjærm helt op over hans Hoved og indfattede ham malerisk, som han sad der i Kutten.

»Denne Stol er hellig,« sagde han, idet han atter rejste sig op; »sæt Dem i den, det er et udmærket Sæde.«

Jeg tog Plads og maatte give ham Ret; ingen Fjedre kunde have været mere elastiske, end Buxbomgrenene her.

»Hvorfor er den hellig?« spurgte jeg.

»Jo, i den har Paven siddet; han besøgte mig for fire Aar siden. Da han havde været lidt hernede, sagde han: »Naa, men hvor maler Du nu Dine Billeder?«

»Ja, det er for højt til, at Deres Hellighed kan naa derop.«

»Nej, vist ikke, jeg maa se Dit Atelier.«

»Saa førte jeg ham op i Studiet. Jeg undskyldte, at Trapperne vare saa snævre; saa sagde han: »Det gjør Ingenting; men har Du Lopper oppe hos Dig, det er værre, dem vil jeg ingen have af.« Jeg forsikrede, at jeg

havde ingen; men saa sagde han: »Ja, Hvem kan tro Jer! I er slemme med de Lopper; hver Gang I har været oppe hos mig, faar jeg nogle af Jer.« Han er nu altid saa spøgefuld; han kalder mig sin »Rafaello di Monte Palatino.« Nu kommer han her ikke mere; men jeg besøger ham jo tit oppe i Vatikanet.«

Et saadant Besøg som dette af Paven bidrager meget til Küchlers store Anseelse i den romerske Klosterverden. Det har ogsaa hævet ham, at vor Konge og Dronning have gjæstet ham. Herom fortalte Küchler med synlig Glæde. Kongen havde været der to Gange, først kun med sine Kavallerer; han havde da medbragt en Kasse ypperlige Cigarer som Gave til Küchler. Det var Skærtorsdag, og Munkene havde netop faaet en udmærket Vin foræret til Paasken. Küchler spurgte da, om Kongen vilde smage den. »Ja gjerne!« En stor Fogliet kom frem. »Kom nu med Glas!« sagde Kongen, »saa skjænker jeg«. Da han igjen satte Foglietten af tyndt Glas mod Bordet, revnede den, og Vinen sivede ud gennem Straafletningen. Kongen blev temmelig ulykkelig herover og viste sig meget hensynsfuld. Klosteret fik strax tilsendt en rigelig Erstatning for det Spildte.

Ved sin Hjemkomst fortalte Kongen Dronningen om sit Besøg hos Küchler, og hun fik da megen Lyst til at komme der; men — det er et sydligt Jomsborg: der er ikke Adgang for Kvinder [4](#)). En fransk Hertuginde havde engang bestilt et stort Alterbillede hos Küchler; hun kjendte godt Paven og Antonelli og bad om Tilladelse til at maatte se Maleriet i Atelieret. Paven lod svare, at hvis hun vilde derud for at tilbede den hellige Franciskus's Billede, skulde det være ham en Fornøjelse; men han kunde ikke bryde Klosterreglerne for at give hende Lov til at gjæste en Malers Atelier. Man ser altsaa, hvor vanskelig Kvinder have ved at komme derind, og det forekommer mig, at Küchler sagde, der aldrig før havde været saadanne derude. Saa meget større Opmærksomhed viste Paven altsaa vor Dronning og Prinsesse Thyra ved strax at give dem Tilladelse til Besøget, da han hørte, de ønskede det. I Følge med Kongen toge de derud og fik Alt forevist. De kom da ogsaa i Køkkenet; men den Munk, der var Kok, blev saa forskrækket over at se Kvinder inden for disse Vægge, og tilmed en Dronning og en Prinsesse, at han strax løb bort, da de traadte ind.

»Hvor er Kokken?« spurgte Dronningen.

»Han løb bort nu, da han saa Dem.«

»Jamen, det gaar jo ikke, Maden bliver jo sveden.«

Saa rørte Dronningen i Gryden, og da Kongen kaldte paa hende, overtog Prinsessen Arbejdet. Det morede Küchler meget. Han fortalte dette, som alt Andet, med stort Lune; glad og gemytlig var han og sagde, at han havde det godt i Klosteret. Det Eneste, han klagede over, var, at Gadedrengene undertiden smed Snavs og Stene paa ham, saa han ikke havde rigtig Lyst til at gaa paa Gaden. Jeg saa selv engang voxne Mennesker staa oppe paa en Bro og bombardere Præster og Munke, der gik nedenunder, med Smaastene og Snavs.

Denne Foragt for Munkestanden, som mere og mere ytrer sig blandt Italienerne, stammer fra, at man nu, da Klostrene ere blevne hævede og komne ind under Staten, opdager de største Skandaler, som ere gaaede i Svang indenfor deres Mure. Et romersk Blad lever slet ikke af Andet end af at bringe disse Klosterhistorier for Lyset. Der blev sagt mig i Rom, at der ikke er nogen Forbrydelse, selv af den allerværste og allergemeneste Art, som ikke mange Gange er forekommen i de italienske Klostre. Vi talte til Küchler derom; han svarede ikke, men rystede paa Hovedet. Det er imidlertid Synd, at han skal lide derunder; thi et mere uskyldigt, barnligt og godt Menneske, end han er, skal vel vanskelig kunne opvises i Klostrene. Det følte jeg netop, da vi gik bort fra ham, og han saa mild og smuk stod i Døren og nikkede efter os.

Jeg har flere Gange hørt Ungdomsbekjendte af Küchler sige, at han vist var gaet i Kloster for at undgaa det daglige Besvær med at skaffe Penge til Livets Underhold og passe paa dem. Efter at have set og talt med ham, tror jeg ikke herpaa. Han er en ivrig, troende Katolik og forsvarer til det Yderste sin Religionsbekjendelses Læresætninger. Hans Overbevisning i saa Henseende har ogsaa været sat paa en haard Prøve. Han fortalte os selv, hvorledes han, tiggende sig frem, paa sin Fod havde maattet vandre fra Rom til et Kloster højt oppe i Bjærgene i Schlesien. Her maatte han tilbringe fire Aar fra 1851—55, og han havde det

strængt, navnlig med Kulde; der var undertiden en Frost paa 23 Grader Reaumur og ingen Kakkelovnsvarme i Cellerne. Da dette Kloster gik overstyr, maatte han atter paa sin Fod tigge sig frem, til han med Koldbrand i Fødderne naaede Rom. Her gav Paven ham saa frit Valg med Hensyn til, hvilken Orden han vilde tilhøre. Han prøvede Opholdet i flere Klostre, men endte paa Palatinerbjærget, hvor han har været siden. Saa Meget gaar man dog vel ikke igjennem uden for en stærk personlig Overbevisnings Skyld. Siden Kùchler gik over til Munkestanden, er han ogsaa bleven et helt andet, langt mere mildt, roligt og elskværdigt Menneske; han udtaler selv, at det har forædlet ham og bragt Fred og Hvile med sig; der kan aldrig være Tale om, at han skulde fortryde dette Skridt.

Snart efter vort Besøg hos ham, gjæstede han os. Tjeneren paa Hotellet, hvor vi boede, kom noget betænkelig ind og meldte, at Fra Pietro var derude. Samme Tjener saa ud, som om han mente, det var bedst at vise denne Munk bort, da han sagtens vilde tigge, og blev derfor meget forbavset, da vi fløj op og med aabne Arme toge imod Munken, og dette gjaldt da navnlig vore Damer, der jo ikke havde haft Lov til at besøge ham i Klosteret og derfor nu skulde se ham første Gang. Kùchler kom ind i Stuen, glad, beskeden og elskværdig naturlig som altid. Vi fortalte ham om Tjenerens Betænkelighed ved at indlade ham, og han svarede da leende: »Ja, det var ligesom, da jeg engang hernede vilde besøge *Melchior*s fra Kjøbenhavn; de boede hos en italiensk Familie, hvis Datter lukkede mig op; men da hun så Tiggermunken, blev jeg vist bort. Jeg var allerede kommen helt ned ad Trapperne, da jeg hørte Raab ovenfra; saa havde *Melchior*s opdaget Fejltagelsen, og nu kom jeg ind og havde det godt hos dem.«

Vi skulde netop gaa til Frokostbordet, og der blev da spurgt ham, om han efter Klosterreglerne maatte deltage i vort Maaltid. »Jo«, svarede han, »det er jo ikke Fastetid, saa jeg maa gjerne nyde hvad det skal være«, og han satte sig da ned ved Bordet og spiste med os. Jeg begyndte at tale imod Fasten, og han syntes at være ret enig med mig i, at den ikke har Videre at betyde. »Men vi faster jo heller ikke mere saa stærkt,« sagde han; »vi faar i Fastetiden vor sorte Kaffe om Morgen og — som ellers hver Dag — vor Suppe og et Stykke Kjød tilmaalt til Middag og saa en Smule om Aftenen.« I Bonaventura-Klosteret gaar det endvidere ikke saa strængt til som i det før omtalte Certosa-Kloster ved Florens, hvor der holdes Prædiken under hele Maaltidet, og hvor det hører til Forbrydelserne at tale sammen, medens man spiser. Da vi vare dér, traf vi to tykke, gamle Munke, som Adgangen til Kirken under Gudstjenesten var forment, fordi de havde talt sammen under Middagsmaaltidet. De så dog ganske gemytlige og ikke synderlig angrende ud, som de stod der udenfor og skulde skamme sig over deres Snakkesalighed. — Kùchlers Middag er altid Kl. 11 ; men det er endda ikke saa tidligt, da han hver Morgen — Sommer og Vinter — maa op Kl. 4.

Efter Frokosten så Kùchler forskellige Ting fra Danmark, og endelig fik han i Hænderne et Album, som indeholdt lutter Tegninger og Akvareller af Maleren *Sonne*, alle skjønne og hjemlige Ting: huslige Scener, Slagbilleder, danske Landskaber i Sommerlys eller ved Solnedgang — Alt saa friskt, saa dansk og poetisk. Kùchler satte sig hen ved Vinduet og fordybede sig i disse Billeder. Solskinnet fra Sydens Himmel faldt varmt ind over hans Ansigt og strøg Siden af hans Munkekutte. Da så jeg Taarerne trille ned ad hans Kinder; men han viskede dem hurtig bort, som om han ikke vilde være dem bekjendt og heller ikke vilde, at vi maatte se dem. Det var Taarer af Hjemve, fremkaldte ved Kunstens Skabermagt. Et Øjeblik efter sagde han: »Jeg bliver alligevel ganske længselsfuld, naar jeg ser alt Dette. Herregud! Den kjære, gamle Sonne! Vi var altid Jagtkammerater ude i Kampagnen. Se, hvor smukt han har gjort alt Dette! Siden jeg var i Danmark er jeg aldrig saa levende; som nu herved bleven mindet om den danske Natur; den er dog saa forskjellig fra vor. Jeg kan huske saadan ved Solnedgang, naar Klokkerne i Landsbyen ringede og Duggen faldt!« Her pegede han paa en Akvarel, som netop udtrykte den Stemning. Vi begyndte igjen at tale om, at han skulde komme hjem, om end blot paa et Besøg, og vi turde saa meget mere opmuntre ham i denne Retning, som vi havde hørt, at han efter vor sidste Samtale med ham havde spurgt den danske Konsul Bravo, om denne kunde overlade ham et Par Benklæder, naar han skulde kaste Munkedragten, hvilket havde givet Anledning til en Diskussion angaaende Kùchlers Tykkelse om Livet, som man slet ikke havde noget Begreb om, saasom det folderige Draperi ganske dækkede for dens Slags Mysterier. Vi mærkede snart, at Kùchler selv ikke anså det for ganske ugjærligt at vende tilbage til Fædrelandet, og navnlig tror jeg, hans Tanker vare vendte mod Klosteret paa Ordrupshøj. Fru *Berling* havde paa et Besøg i Rom vist ham stor Venlighed og ladet Kunstneren *Lorange* male hans Portræt til Ophængning i det danske Kloster. Af denne Dags Samtale

med Kùchler syntes jeg, det fremgik, at han egentlig ikke saa udelukkende beklagede, at hans Kloster blev nedlagt; hans Følelser derved ere vistnok noget blandede, og han vogter sig for at udtale dem bestemt.

Med megen Varme gav han sig til at omtale gamle Dages Kunstnerliv i Rom, og her fortalte han flere pudsige Smaahistorier, saaledes f. Ex. om *H. C. Andersen*. Han sagde: »Ja, vi havde megen Morskab af ham, da han var her. Engang red vi paa Æsler ud i Sabinerbjærgene, og paa én Gang var Andersen væk. Hans Æsel hørte hjemme i en Bondegaard derude, han kunde ikke styre det, det løb hjem og midt ind i Stuen med ham. Dèr stod det, han kunde hverken faa det frem eller tilbage, og Folkene saa jo ganske forskrækkede paa den aparte Rytter, som kom dem saa nær paa Livet og gjorde de underligste Dikkedarer til dem. Aa, der var saa mange Historier! Han vilde altid, at man skulde spøge med ham, og saa vilde han altid have fat i mig. Engang sad vi paa et Osteri, og saa blev han ved med at sparke mig paa Knæerne. »Lad nu være, lad nu være med *det!*« sagde jeg; men han vilde ikke. Saa tog jeg fat i Benet, lige idet han sparkede, og trak i ham og fik Støvlen af, som jeg saa smed igjennem en Døraabning ind til en Del Bønder og saadan Nogen, der sad i Rummet ved Siden af. Dèr maatte han saa humpe ind og hente Støvlen; men han blev forresten ikke vred.«

Vi bragte ham direkte Hilsener fra danske Kunstvenner, og han spurgte nu ud om dem. Han endte med at bede mig bringe Gjenhilsen til »alle de gode Gamle derhjemme,« han nævnede *Konstantin Hansen, Roed, Sonne, H. C. Andersen, H. P. Holst, Ludvig Bødtcher* og *Chr. Winther*, der for et Par Aar siden fra Paris havde sendt ham »en fin Cigar,« der var bleven røgt med stor Nydelse. —

Da Kùchler havde sagt Farvel og lukket Døren efter sig, gik jeg ud paa vor Altan for med Øjet at følge hans Gang ned ad Gaden. Snart kom han ud af Porten, og noget sky og spejdende gik han bort langs med Murene, lidt vaklende i Gangen, en gammel Mand. Jeg tænkte paa, hvad han havde fortalt om den Overlast, han havde lidt af Gadedrenge, og saa sendte jeg efter ham Ønsket, om, at hans Alderdom maatte blive god og glædelig, uden Harm og Besvær.

Jeg har et sandt, kjærligt og yderst elskværdigt Indtryk af ham, jeg tror, han er Katolik af Overbevisning, og for enhver sand og virkelig Overbevisning bøjer jeg mig.

- - -

Rom er de strømmende Vandes, de evige Kilders By. Den største af disse er *Fontana Trevi*, i hvis Midte Neptun kjører sine Heste, og paa hvis Sider Vandstraalerne strømme om Sundhedens og Frugtbarhedens Symboler. Om denne Kilde gaar der i Rom det Sagn, at Den, der skal forlade Byen, og som saa inden sin Afrejse gaar hen og drikker af dens Vande og sænker sit Guld i dens Strømme, han skal igjen komme tilbage til Staden. Dette forstaar jeg saaledes: Den romerske Gjæst, som drikker af »den evige Stads« Strømme og med Troskab sænker sin Sjæls og Aands Glæde og Nydelse i dens Vande, han skal bestandig igjen komme tilbage dertil, nemlig i Mindet. *Fontana Trevi* er Mindernes Væld. Enhver Romafarer vil have følt, at han fast hver Dag i sit senere Liv levede om igjen hvad han saå dernede, og i Tanken er han paa alle de mindeværdige Steder.

Paa disse Tanke-Rejser gjæster jeg mange kjære Venner indenfor Roms Mure; men Ingen staar saa harmonisk, saa fredelig, saa mild, saa stemplet italiensk og dog hjemlig dansk, som den i Danmark saa bekjendte Maler *Albert Kùchler*, der nu er den i Rom saa bekjendte Munk *Fra Pietro*.

I April 1875.

== =

II.

Sagnet har Ret, Fontana Trevi har Ret. Det blev ikke Nok, at jeg med mine Minder levede i Rom, jeg kom der igjen i Virkeligheden. Der var gaaet omtrent 6 Aar, og d. 27de April 1880 stod jeg atter paa Roms Banegaard. Det er dog en forunderlig By, det er »den evige By,« den bliver ved at drage, den bliver aldrig færdig med at yde.

Man har en Historie om en Englænder, hvis Forfængelighed det var at ville kjende Rom, saa Intet dér var ham fremmed. Han levede der i tyve Aar og rejste saa tilbage til sit Fædreland med den Bevidsthed, at nu kjendte han Alt i og omkring Rom. Da sagde en Dame til ham: »Har De ogsaa set den sorte Sten?« »Hvad er det for Noget?« spurgte han. »Men Gud bevares, kjender De ikke den? Det er det eneste Sted, hvorfra man kan overse Rom, det er det Mærkeligste i Rom!« Englænderen pakkede strax sammen og rejste derned igjen. Han var der atter i tyve Aar og begav sig da paa Jærnbane hjemad. I en Kupé traf han en Herre, som spurgte: »Saa har De vel ogsaa set Ciceros Kindtand?« Ved næste Station stod han af og rejste tilbage. Nu blev han i Rom sin øvrige Levetid, men døde i Frygt for, at der dog endnu var Noget, han ikke kjendte dernede.

Ludvig Bødtcher har Ret, naar han synger:

„Men Rom er et fortryllet Bur,
„Og ingen Fugl paa hele Kloden,
„Som holdtes fangen éngang blot deri,
„Sig følte siden ganske fri,
„Men mærker en usynlig Snor om Foden."

Denne Snor havde altsaa — som allerede sagt — atter draget mig til Kildernes By, denne Gang i Følge med min Hustru. Søndagen efter at vi vare komne, var det Kùchlers 77aarige Fødselsdag. Det var et naturligt Ønske gjærne at ville lykønske ham i Dagens Anledning. Med en Del andre Danske havde vi aftalt at gjøre en Tur til Fraskati og Tuskulum, men da denne først skulde begynde Kl. 11, havde vi Morgentimerne for os. Vi fik kjøbt Cigarer som Festgave, og i en Droske naede vi snart vort Maal.

Den lille Vej, der fører op til Klosteret, bar det samme Vidnesbyrd som hele Rom: Civilisationens Omordning spores allevegne. Vejen syntes snarere at dreje op til en Plads, hvor der opførtes nye Bygninger, end til Bonaventura-Klosteret. Man mødte Arbejdere i deres støvede og plettede Kostume, man saå Mursten og Træværk ligge paa Siderne. Vi stode af Vognen udenfor Klosterdøren. En gammel, pukkelrygget Dørvogter betragtede os lige saa gnavent som nysgjerrig; Døren stod aaben, og vi vilde gaa ind, men da en Dame vovede at sætte sin Fod over Tærskelen, vrissede og snærrede han, og han kysede os ud, som man gjør ved Smaakreaturer. Strax efter kom der en almindelig klædt Mand, og da vi bad ham om at skaffe os Kùchler i Tale, smilede han og sagde, at det var Fra Pietros Festdag. Vi stod og ventede udenfor Døren og kunde nu let se, Hvad vi forøvrigt i Forvejen vidste, at den største Del af det gamle Kloster var tagen i Brug som Bolig for de Arbejdere, der gjorde Tjeneste ved Kejserpaladsernes Udgravning; kun en lille, daarlig Del var bleven tilbage til Brug for Munkene. Ikke éngang herude kunde man længere finde det gamle Rom uforandret. Kùchlers Klosterfred var krænket.

Som vi stode dér og betragtede, hvorledes Fortiden maatte ofre til Nutiden, for at Nutiden igjen kunde skaffe sig Næring og Indhold ved Hjælp af Fortidens Historie, kom Kùchler ud til os. Han syntes mig ganske uforandret: den samme Livlighed i Øjet, den samme fine, skære Hud med en frisk Farve, den samme milde, sandfærdige og ædruelige Maade at være paa! Hans Gang var lige saa rask som, og næsten sikrere end før. Han sagde dog, at han følte sig noget skrøbelig. Vi spurgte ham, hvori det bestod. »Aa, man bliver gammel!« Paa Spørgsmaalet, om han endnu kunde male, svarede han: »Nu har jeg helt maattet opgive det; jeg kan ikke se mere. Det ene Øje havde jeg sidste Vinter Betændelse i, og det har jeg rent mistet Synet af; jeg har ingen Smerter i det, det er bare snart ganske koldt snart varmt. Jeg prøvede paa at male, men saa mærkede jeg, naar jeg troede, jeg rørte ved Lærredet, at jeg kun malede i Luften, og naar jeg saa vilde gaa lige paa, blev det blot til en Klat; saa maatte jeg jo opgive det.« Jeg sagde ham, at hans Navn var blevet nævnet med Ære paa

Kunstakademiet i Kjøbenhavn ved Aarsfesten d. 31te Marts, idet Docent *Lange* havde bemærket, at det den Dag var 50 Aar siden, han havde faaet den store Guldmedalje. Han lo og blev varm og rød i Kinderne. Strax efter sagde han, at det var jo mærkeligt, man endnu havde Interesse for ham derhjemme. Jeg sagde ham, at der blandt de Danske var en almindelig Sympati for hans Person, og han svarede da: »Det er naturligvis, fordi de ikke har set mig og ikke kjender mig, og saa tror de, at fordi jeg er Munk, er jeg helt anderledes, end jeg virkelig er.« Jeg bragte ham en Tak fra flere danske Kunstnere for de store Samlinger af Ungdomstegninger og Skitser, han for nylig havde sendt hjem som Gave til Kunstakademiet, og det lod til at glæde ham rigtig, at man hjemme satte Pris paa denne Gave, saa meget mere som han Intet havde hørt om, at den var bleven modtaget. Jeg spurgte ham, om det ikke havde været svært for ham at skille sig ved disse Ting; han svarede: »Nej, nu ikke; jeg kan jo ikke mere benytte dem, og det var jo rimeligt, de fik dem hjemme. Jeg maatte skaffe mig Klosterets Tilladelse dertil; men den fik jeg gjerne, for det kan jo ingen Indtægt faa af dem. Hvem vil købe saadant Noget her? Da jeg gik ind i Klosteret, solgte de en Del af mine bedste Ting til Folk her i Rom; [5](#)) men dette vilde Ingen have kjøbt.« Jeg spurgte, om han vidste, hvor de Ting nu vare henne. »De er spredte omkring, og Meget af det er vel ikke til mere. Nogle Ungdomstegninger af ham, som ere i mit Eje, nævnede jeg ham, han huskede dem tydelig, ja endogsaa Stedet, hvor de vare tegnede. »Ja, det var dengang«, sagde han; »mine sidste Arbejder vare 14 Billeder, som bleve sendte til Amerika; dér var de bragt hen for at sættes i Ramme, og saa brændte de allesammen. Siden den Tid har jeg Ingenting malet; nu staar mit Atelier ganske tomt.« Paa mit Spørgsmaal, om han befandt sig godt i Klosteret, svarede han: »Aa jo! De har jo taget mit gamle Atelier, og der var lovet mig, at jeg skulde faa bygget et nyt; men det blev aldrig til Noget. Nu har de givet mig et lille, mørkt Rum, men det er ubrugeligt. Mit gamle Værelse har jeg dog beholdt.« —

»Er der nogen af Brødrene her, De sympatiserer med?«

»Aa ja, saamænd!« svarede han.

»Men De savner Deres Kunst?«

»Ja, jeg kan jo ikke forlange at være ung længer.«

»Kan De taale at læse?«

»Ja, det gjør mig Ingenting!«

»Og De har Lektüre nok?«

»Jeg kan jo faa fra Foreningens Bibliotek, og vor Konsul laaner mig ogsaa Bøger.«

»De kan ogsaa læse de lange Vinteraftener?«

»Saa er jeg mest i min egen Celle, og saa læser jeg. Vi er oppe Kl. 6 om Morgen, Sommer og Vinter; før var det tidligere, men nu er det blevet formildet; før spiste vi jo Middag Kl. 11, nu er det først 12; saa gaar jeg i Almindelighed ud fra 3 til 5. En Time i Natten (efter Ave Marie) spiser vi altid til Aften, derefter samles vi i Kirken og takker Gud for Dagen, og saa gaar vi i Seng Kl. 10.«

Han havde strax efter vor Ankomst bragt tre Stole udenfor Klosterdøren, og dér sad vi og samtalede. Flere Folk kom og gik forbi, det var vistnok mest Arbejdere fra Udgravningerne; han hilste venlig paa dem og tog Kalotten af. En lille, rød Katteskilling kom løbende ud fra Klosteret, den snoede sig op ad ham, han tog den paa sit Skjød, kjælede for den, sad og kløede den og holdt meget af den. »Vi har saa mange Katte!« sagde han. »Ja—a, den Lille, ja—aaa!« sagde han, idet han igjen kløede den, og saa lo han. Han beklagede til min Hustru, at han ikke kunde byde hende ind i og forevise hende Klosteret og Haven, »men —«, og saa trak han paa Skuldrene. »Her henne paa Siden, hvor mit gamle Atelier laa, kunde jeg nok vise Dem en dejlig Udsigt; men det er ikke saa rart at gaa derhen.«

»De mener, det er vemodigt?«

»Ja, det er vemodige Minder«, svarede han resigneret.

Han klagede over de nye fornægtende Tider og spurgte, om det var saa galt i Danmark som i Rom; »for her er det slemt, sagde han. Dog fortalte han, at han nu personlig ikke saa meget blev insulteret paa Gaderne. »Jeg bryder mig jo heller ikke om det; jeg beklager kun Dem, der gjør det.« — Han var kjed af, at der lige op ad Klosteret var kommet en Kaserne; »naar man sidder i Haven eller Cellen, forstyrre Soldaternes raa Sange Klosterfreden.

Jeg spurgte, om han savnede sin gamle Pave. »Ja, han var jo altid saa mild og spøgende; men det var jo Naturens Orden, han maatte dø. Denne skal jo ogsaa være en mild, elskværdig Mand. Jeg har aldrig set ham; jeg kunde jo nok forlange Audiens, men — jeg véd ikke — jeg bryder mig dog ikke om det. Paa Gaderne eller i Kirken ser jeg ham ikke. Han holder sig inde ligesom *Pio nono* paa det Sidste, kommer aldrig ud af Vatikanet.«

Da vi spurgte Kùchler, om han ganske havde opgivet at komme til Danmark, mærkede vi til vor store Forbavselse, at han virkelig endnu tænkte derpaa og havde Længsel derefter. Han havde faaet sendt et Kaart over Kjøbenhavn, som han nøje havde studeret og var optagen af Byens mange Udvidelser og Forandringer. Det var endnu Dragten, der generede ham, paa Grund af den Opsigt, han hjemme paa Gaderne vilde gjøre med den. »Og der er jo intet Kloster, jeg kan være i«, sagde han. Han syntes ikke længere at være begejstret for *det* paa Ordrupshøj. »Det er jo, som jeg hører, ikke længere noget Kloster, det er jo en Skole«, sagde han.

Han begyndte at spørge ud om forskellige af sine gamle danske Venner. Ligesom for flere Aar siden dvælede han med særlig Forkjærlighed ved *Sonne* og fortalte, at det egentlig var denne Ven, der var Skyld i, at han blev Maler. Hans Fader, en gammel Snedkermester, vilde ikke tillade det; men saa gik Sonne, hvem den Gamle holdt meget af, og paa hvis Dom han stolede, op til ham og forestillede ham, at Sønnen havde et virkeligt Talent, som det var Synd ikke at bringe til Udvikling, han kunde jo i alt Fald spørge *Eckersberg* om hans Mening, og hvis den var god, saa burde han give sin Tilladelse til, at Sønnen fulgte sit Kald. Eckersberg var enig med Sonne; saa gav den Gamle efter, og Kùchler havde sejret. Man kunde i Kùchlers Omtale af Sonne mærke denne Sympati fra Ungdommen, der kaster et saa fortryllende Skjær over de gamle Dage. Fra Pietro blev glad ved at tale om sin bedste Kunstfælle. »Han maler vel endnu og er ung endnu?« spurgte han. Jeg sagde, at han malede meget og smukt, og at man ikke paa hans lette Gang og Fodskifte skulde se, at han var næsten 80 Aar, og Kùchler eftergjorde da med dramatisk Evne hans Gang og Maade at bevæge sig paa, medens han lo ved Minderne.

Han spurgte nu om forskellige Danske i Rom. Vi sagde ham, at der var Flere, som gjerne vilde besøge ham, men vare bange for at komme til Besvær. »Sig dem, at det netop opliver mig, naar de kommer, og jeg vil saa gjerne se dem; naar de Danske holder meget af mig, hvorfor skulde jeg saa ikke være glad ved at tale med dem!«

Vi vilde til at gaa. Han sagde, at han kom og besøgte os, hvad vi bad ham om at lade være med, da vi boede helt oppe paa Spanske Plads, og det saaledes i Varmen vilde blive altfor trættende for ham at gaa den lange Vej. Han vilde alligevel komme og bad os at besøge sig igjen, »men ikke mellem 1 og 3, for saa bliver Klokkeren bunden til, der maa ikke ringes, man vil, der skal være Silentium.« Jeg véd ikke, om det var beregnet paa Middagsandagt eller Middagsøvn; men skal jeg være ærlig, hælder jeg til det Sidste. Han syntes at begynde at fryse paa sine Hænder, som han gned mod hinanden, og paa Fødderne, som dennegang vare bare, kun iklædte Sandaler, meget smukt behandlede og konserverede, som han overhovedet er Properheden selv — i saa Henseende en mærkelig Undtagelse blandt Tiggermunkene. Det syntes at genere ham, at han havde bare Fødder; naar han sad ned, gjemte han dem under Kuttene, — maaské var det dog kun, fordi han frøs. Men i det Hele maa jeg sige, at han talte om flere af Klosterets Formaliteter og Særegenheder, som om han i Virkeligheden ikke med sin Overbevisning var delagtig i dem.

Venlig takkede han os for Besøget og stod vinkende med Haanden og hilste ad os, da vi gik.

Tidligere, end det egentlig havde været Bestemmelsen, toge vi til Neapel, og for at han ikke forgjæves skulde søge os, skrev jeg til ham, at vi vare rejste. Da vi atter kom tilbage til Rom, benyttede vi os af hans Indbydelse til at gjentage Besøget hos ham. Det var atter en Søndag Formiddag, vi kom derud; Klokken var henad 10. Morgengudstjenesten var forbi, og man fik intet Indtryk af, at det var Søndag. Medens vi vare der, gik flere Munke ud at spasere, og idet de kom forbi os, som atter sad udenfor Klosterdøren, nikkede de venlig Farvel til Fra Pietro. Med Hensyn til dette sit Klosters navn fortalte han, at den Dag, da han blev »iklædt«, fik han af Munken, der indviede ham, Navnet »Fra Diego di Santa Theresia«. Kuchler kom samme Dag, inden han rejste til Schlesien, op til Paven for at blive velsignet, og denne spurgte da, om han havde faaet noget Navn. Kuchler svarede: »Jeg forstod ikke rigtig Hvad der blev sagt; men jeg har vist et Navn. Munken nævnede det. Paven, Pio nono, stod lidt og tænkte over det, og saa sagde han: »Nej, det skal han ikke hedde! Han er bleven Munk her i Rom, saa skal han ogsaa hedde Fra Pietro di St Pio.« Saaledes fik han altsaa sit Navn. »Senere«, sagde Kuchler, »glemte Paven mig aldrig. Kort inden han døde, bestemte jeg, jeg vilde hilse paa ham, og gik derop. Der sad Mange i Audienssalen, og jeg var en af de Nederste. Da han kom ind, kunde han knapt gaa og saa sløv ud. Saa standsede han, det var ligesom han opstrammede Underlæben, der hang ned, derpaa samlede han sig lidt, inden han saa sig om. Da han opdagede mig, smilede han og sagde: »Ah, deutsch, deutsch!« Han kom nu hen til mig, lo, talte venlig, spurgte mig, Hvad jeg malede, og om, hvordan jeg havde det. Det var sidste Gang, jeg saa ham«. Han gav sig nu til at fortælle om Tiden lige før han blev Munk. Han skulde da efter *Thorvaldsens* Anmodning have fulgt denne til Danmark. Kuchler klagede over, at han ikke havde Penge til Rejsen, og Thorvaldsen svarede da, at det skulde han ikke bryde sig om; »jeg har jo Penge nok. og De kan jo male mig et lille Stykke, saa er det dermed afgjort.« — Der gik nu en Tid. Thorvaldsen vilde ikke afsted. Da udbrød der Kolera i Rom, han blev angst og vilde bort, men saa vare Smaabyerne til alle Sider afspærrede, og Ingen kunde komme videre. Imidlertid havde han ogsaa, da der virkelig var Tale om Pengeudbetaling, vist sig smaalig, og Kuchler bestemte sig til at blive i Rom. Thorvaldsen gav snart efter det Løfte, at han vilde følge hjem med en dansk Fregat, og kom da atter til Kuchler for at ville have ham med. »Nej«, svarede denne, »det er rimeligt, at De maa rejse, da De ikke kan holde den danske Regering for Nar; men jeg rejser ikke med!« »Hvad er det for Noget!«, svarede Thorvaldsen og vilde til at overtale; men Kuchler var standhaftig. »Jeg blev«, fortalte han, »og snart efter var det saa, at jeg forandrede mine Forhold.«

Jeg sagde til ham, at det maatte være en svær Overgang at blive Munk; der maatte i den første Tid være mange Brydninger at gennemgaa. »Ikke for mig«, svarede han; »men jeg vil ikke raade Nogen til at gaa i Kloster, hvis han ikke føler Kald dertil. Man maa have overvejet, at man tager Afsked med Livet udenom. For mig var det aldrig svært, jeg følte Fryd og Lyksalighed derved, og jeg har aldrig fortrudt det; jeg fik Fred, og den har jeg aldrig siden mistet.« Jeg kunde ikke lade være med at sige ham, at det bar han ogsaa i en mærkelig Grad Præget af, og han svarede da: »Det maa jeg jo ogsaa, naar det virkelig er Sandhed.« Han sagde endvidere, at Mange vist ikke kunde forstaa ham, og naar man interesserede sig for ham hjemme, var det vist tit af Nysgjerrighed; »de mener, at en Munk ikke er som et andet Menneske, de tror nok, det enten er en halv Djævel eller en halv Gud. Forskjellen er jo blot, at vi lever mere regelmæssig og holder vor Andagt paa mere bestemte Tider end de Andre. Jeg har ogsaa flere Gange, naar jeg har besøgt Landsmænd, mærket, at de ikke tror, jeg er noget rigtigt Menneske; de siger saa forsigtig, om jeg tør spise Det og Det, og de bliver ganske forundrede, naar jeg tager Del i et Maaltid udenfor Klosteret.« Jeg følte mig truffen, fra dengang jeg i Hotellet ikke troede, han turde spise Frokost med os. Jeg spurgte ham, hvorfor han helst havde villet være Tiggermunk. »Jo«, svarede han, »det synes jeg bedst om, det er det Simpleste og det Naturligste, og det er ogsaa det mest Evangeliske, og saa holdt jeg ogsaa meget af den hellige Franciskus. Jo, det er det Rigtigste, at en Munk er Tiggermunk, det svarer dog til Hensigten. Men det var svært at blive det: de optager ikke Folk ud over en vis Alder, og jeg var for gammel. Fem Gange maatte jeg søge om det, saa blev det mig indrømmet.« Vi kom nu ind paa at tale om Klosterlivet, og han ytrede blandt Andet, at det ikke var »Brødrene« tilladt at slutte Venskab indbyrdes eller overhovedet foretrække nogle Mennesker for Andre. »Vi skal elske alle Mennesker lige højt.« Vi protesterede derimod, sagde, at det var praktisk ugjærligt, usandt og hverken overensstemmende med den menneskelige Natur eller de guddommelige Forskrifter. Dertil svarede

han: »Ja, De kan maaské elske En fremfor en Anden; men det bør jeg ikke.«

Jeg havde megen Lyst til igjen at se den smukke Klosterhave. Han fulgte mig derud, medens min Hustru blev siddende, hvor hun var. Jeg stod altsaa igjen med ham dér, hvor han for 6 Aar siden med saa megen Glæde havde vist mig Alt. Nu var han tavs og havde ingen Interesse for Noget af det. Han viste mig lidt efter, hvor ringe en Del af Klosteret de havde faaet ladt tilbage, og næsten Intet af Haven. Det Andet var lejet ud til Urtevæxt. De to Palmer stode endnu i den lille tiloversblevne Del, Buxbomstolene vare der, Springvandet pladskede, dejlige røde Roser blomstrede, men alle Omgivelserne vakte Mismod og Disharmoni. Kùchler saa ikke op til sit gamle Atelier, da jeg vendte mig imod det; højt oppe ved Taget af den Bolig, der rummer de Opsynshavende ved Kejserpaladserne, laa det. »Hvad bruger man det til?« spurgte jeg. »Det staar tomt, naar de ikke tørre Tøj paa det«, svarede han. »Og dér har de ranet vores Bibliotek«, sagde han og viste op mod et Vindue i det Tiloversblevne af Klosteret. »Nu har vi en lille Spisestue, men altid stor nok til os Tolv. Mit Soveværelse er dér« — han viste op mod et Vindue lige over Udgangsdøren til Haven — »men Døren er saa lav, at jeg maa bukke mig for at komme ind.« — Det var, som han hurtig vilde afbryde Opholdet ude i Haven, og sit Værelse vilde han tydelig nok nødigt vise mig. »Har De set det Maleri af mig, som er her i Sakristiet?«, sagde han og førte mig derind. Alt dér var gammelt og forfaldent. Han støttede sig til et Skrivebord, der i det Samme vippede, og som altid ved den mindste Sindsbevægelse for ogsaa nu Blodet raskt op i det finthudede Hovede og røbede det zarte Sind. Han generede sig aabenbart ved, at jeg skulde se, Bordet manglede et Ben og kun stod derved, at det støttede sig op til et andet Bord. Nu trak han Gardinet bort fra Altertavlen: det var Madonna, der svævede i Rummet med Foden paa Verdenskuglen, som Slangen vandt sig op ad; paa Siderne var der to tilbedende Helgene. Kompositionen lignede den i Rafaels sextinske Madonna — Sidegardinerne vare ogsaa med — men det var haardt og stivt malet, derimod rent og smukt i Følelsen. »Se, det vilde de ogsaa have taget fra os«, sagde han; »de vilde jo have, at vi skulde betale Skatter, og da vi satte os imod det, bestemte de, at her skulde være Udpantning. Men jeg fik i al Hemmelighed bragt mit Billede hen til en Ven, der gjemte det. De kom saa og skrev Alt op, men videre gik det ikke; da vi bestemt nægtede at betale Skatterne, drev det over, og saa fik jeg Billedet bragt tilbage, da der ikke længer var Fare for det.« Paa Rammen kunde jeg se Mærker af Flytningen, og man havde sagtens ikke haft Raad til at restavrere den. — »Hvor Meget har De faaet tilstaaet i aarlige Levepenge?« spurgte jeg. »Ja, Nogen har jo 300 Lire [6](#)), Nogen kun 150; det er Det, jeg har. Men det mærkes jo ikke, for det bliver jo Alt lagt sammen, og vi lever jo Alle ens. Desuden har jeg jo Pension hjemmefra«, sagde han; »det var vor Dronning, der skaffede mig den; hun har altid været saa venlig imod mig. Da hun var hernede, bad hun mig en af de sidste Dage om at kradsede lidt Streger op til Minde om mig; jeg malede hende da et lille Billede, som jeg sendte hjem. Da hun saa hørte, hvorledes det gik med Klostrene hernede, og at jeg fik saa Lidt at leve af, satte hun i Værk, at Akademiet gav mig en aarlig Pension.« Han begyndte nu at tale om sin Slægt hjemme: en ugift Søster og en Del Søkendebørn. Han fører Korrespondance med Flere i Danmark med »sin gode Ven Frederik Lund« [7](#)) og med sin Søster. Han siger: »Jeg svarer ikke saadan regelmæssig, for det er saa sjældent, Brevskriveraanden vil komme over mig.« Jeg havde hørt Tale om hans Forældre, om hvor gnaven og vanskelig Faderen var, og hvor gemytlig »jydsk-agtig« Moderen optraadte. Om hende spurgte jeg Sønnen; men han var ikke meget optagen af hendes Minde, eller ogsaa røbede sig her den Skyhed for at udtale varme Følelser, som man paastaar er ham egen. »Hvem var hun?« spurgte jeg, fordi jeg altid interesserer mig for at kjende gemytsbegavede Sønners Mødre. »Ja, hun hed nok Kathrine«, svarede han. »Jamen hendes Efternavn?« »Ja, det véd jeg ikke.« »Det har De glemt?« - »Nej, jeg har saamænd vist aldrig hørt det, for ellers maatte jeg vel kunne huske det; men jeg maa kunne se det paa min Døbeseddel.« Det var aabenbart ikke af nogen Interesse for ham, af hvad Afstamning han var. I denne som i andre Henseender var han ikke i mindste Maade moderne. Et saadant lille Træk tror jeg er karakteristisk for Kùchler som Munk. Denne Stand har aabenbart gjort ham temmelig ligegyldig for alt Andet end Katolicismen. Selv Statens Behandling af Klosteret i ydre Henseende gjør ham ikke egentlig harmfuld eller bitter. Det »de«, hvormed han altid benævner Klosterforstyrrelserne, udtaler han ikke med vred Betoning. Man kan jo ikke forlange, han skal kunne indse, at fordi nye Udviklinger og nye Tider i al Hensynsfuldhed *maa* omstøde det Gamle, at der derfor er Rimelighed i, Klostrene nedlægges; det ser han ikke, blot af den Grund, at han ikke i ydre Forstand følger med Udviklingen. Er det da smukt, at han kan lade være at vredes derover? Eller er det Ligegyldighed? Maaské begge Dele! Vist er det, det klæder ham nu, da han er en gammel Mand. Var han yngre, kunde man maaske blive vred paa ham over hans Ligegyldighed for Verden, fordi man da vilde fordre

den Udvikling i ham og det Liv, som kun fremkommer ved at være midt i Verdensbrydningen. Derfor kan *Marstrand* have Ret, naar han i et Brev til *Constantin Hansen* fra Rom, d. 26de Juni 1847, skriver: »Det er Snavs at leve alene .... ikke at være nødt til at tage Del i Andre; thi enten bliver man en snæverhjærtet Egoist eller et uvirksomt Hængehoved — paa Küchler er det at se, hvor hans asketiske Fornægtelse af Livet i hans Kunst har frembragt en Flovhed og slaaget al Stræben ihjel, »fordi den er syndig, naar den gaar ud fra Erhvervelyst af Ære eller Penge,« »ja, selv Kjærlighed til Kunsten er forfængelig.« »Jeg véd nu, hvorfor jeg lever,« siger han, »før vidste jeg Intet, og jeg er rolig og tilfreds.« Men jeg takker for den Ro, som det maa forekomme mig ligner en levende Begravelse; tilsidst maa det ende med, at han stikker sig i en Capucinerkutte og deri drømmer sin Tilværelse ud. Han er glad ved at være udenfor alt det Vrøvl hjemme, siger han, og bryder sig hverken om det Ene eller det Andet; men det er denne Dovenskab i Sjælen, denne egoistiske Sneglenatur, som de kalde Fromhed. Nej, slaas maa man, saa længe man har Kræfter, mod Fæiskheden, Dovenskaben og — Raaheden i de finere Cirkler.« Hvor klæder ikke en saadan Udtalelse den frisindede, djærve og ihærdige *Marstrand*! Men paa samme Tid: hvor klæder det den gamle Küchler at have Fred med Verden omkring sig og Fred med sig selv!

Vi vare atter komne ud af Klosteret, foran hvilket min Hustru jo havde maattet sidde og vente. Han syntes nu ogsaa, han vilde vise hende Noget, og det blev Klosterets Begravelser tilvenstre for Døren nede i Kjælderen. Vi saå gjennem nogle Jærntræmmer ned i et Rum, som strakte sig under Forstuegulvet og ind under Kirken. »Ja, her ligger mange Brødre, jeg har holdt meget af,« sagde han; »nu maa vi ikke blive begravede her, siden alt det Nye er kommet; nu skal vi Allesammen ligge ude paa St. Lorenzo [8](#)). Han vilde helst, naar Tiden kom, begraves under sit gamle Kloster mellem Brødrene. Forøvrigt sagde han, at det havde været svært, naar en af dem døde, at vide, at Vedkommende laa lige under Huset, hvori de Efterlevende boede. Om de sanitære Forhold er det vel slet ikke værdt at tale.

Det var en klar, men noget blæsende Søndagformiddag, som lyste over os derudenfor Klosteret. Han syntes at fryse lidt og trak Kuttens sammen om Halsen og Benene. Selv holdt han aabenbart mest af at være i Solen, men sagde: »Solen generer Dem, lad os komme ind i Skyggen.« »Nej, nu idag gjør den netop godt,« sagde vi, »men om Sommeren kan De dog vel faa for Meget af den?« — »Aa, ser De, der er jo altid Skygge under Træerne her udenfor; men det har nu Rekrutterne opdaget, saa kommer de herop og staar og trutter og forstyrrer os.« Jeg spurgte, om han ikke i den hedeste Tid led af Varme. »Jo, det kan jo ske,« svarede han; »tidligere tog jeg ogsaa i de varmeste Maaneder ud paa Landet i et af Klostrene, som var forenet med dette; der var en dejlig Have, jeg kunde gaa i; nu er det forbi, det er hævet. Ja, det er nu en Del Aar siden, da fik jeg Feber og maatte sendes ned til Monte Cassino her mellem Rom og Neapel. Dèr var jeg i en 3—4 Maaneder og kom mig godt, og der var jo dejligt.« Vi havde netop for nogle Dage siden været der og havde Hilsen med til ham fra den smukke, intelligente og elskværdige *Fra Bonifacio* fra Schlesien. Mærkværdig nok kunde Küchler aabenbart ikke rigtig huske ham. Den lidt svigtende Hukommelse var egentlig det Eneste, der tydede paa, at han var gammel. Alt fra Ungdommen huskede han bedst, som alle Gamle gjøre, det var ham helt nærværende, og det talte han helst om, saa blev han strax gemytlig, saa kom Lunet frem. Nu var det *Ludvig Bødtcher*, han kom ind paa at omtale. De havde hver Dag været sammen i Rom. Küchler boede i Via Sistina og Bødtcher paa Hjørnet af denne Gade og Piazza Barberini, Thorvaldsens Plads, hvor Bødtcher selv besang det lille Skur,

„hvor Mejsler røre sig og klinge,
„som Marmorblokkens Villier betvinge
„Ved smaa, men aandig førte Slag."

dèr var det, at Bødtcher, spejdende fra sin Altan, udbrød:

„Ej sorte Øjnes Pragt, som brænder,
„min Hu staar til, nej lyseblaa,

„et Stjerneblik, som Danmark sender,
„et Nordlys, som i Bom man stirrer paa." [9\)](#)

Omkring denne Tritonens mindeværdige Plads samlede sig Kùchlers Ungdomsminder, og han delte — som sagt — mange af dem med Bødtcher. »Han var elskværdig«, sagde Kùchler, men han var meget doven. Var de Andre ikke i godt Humør, saa blev han altid velkommen, naar han om Aftenen mødte paa Osteriet, for han medbragte altid Munterhed og fortalte morsomt og var behagelig og omgængelig. Han var næsten aldrig til at faa udenfor Rom paa Landture. Sent stod han op, og saa gik han ned paa Piazza Navona og handlede med disse Folk, der sad dér, om udskaarne Stene, som han samlede paa; saa gik han hen og besøgte En eller Anden i et Studie, og tit fik han Bud fra Thorvaldsen om at komme hen til ham for at skrive Et og Andet. Bødtcher havde et smukt Talent, men han gjorde Ingenting ved det. Han spillede paa sin Gittar, og saa dansede han« — her gjorde Kùchler Dansebevægelser og holdt Armene, som om de bar Gittaren — »og efterhaanden som han dansede og spillede, dansede hans lille Hund med; det havde han afrettet den til. Ja, det var en mærkelig Hund! Da han reiste, bad han mig tage den, og det gjorde jeg ogsaa. Jeg kom meget hos gamle *Puggaards*, og den løb med mig derhen. Saa rejste de til Neapel, og Hunden blev borte for mig. Men en Dag kom den rendende til dem dernede, den havde søgt dem op, og saa lod jeg dem beholde den.«

Kùchler begyndte ogsaa at tale om *Chr. Winther*. »Han var jo meget elskværdig«, sagde han, »men han var mig noget vel exalteret, ogsaa i sin Venlighed; den kunde næsten være mig for stærk.« Winther havde, flere Gange besøgt ham i Bonaventura-Klosteret.

Da vi vilde til at gaa, sagde Kùchler, at det havde meget glædet ham at se os, og han vilde nu følge med os ned ad Vejen. Han gik og beundrede Blomsterne paa Siderne og syntes ganske at dele sin hellige Franciskus's overordentlige Kjærlighed til Naturen; der fortælles jo om hin digteriske Kjøbmandssøn, at han kaldte Fuglene sine Brødre, Svalerne sine Søstre, at han broderlig hjalp Blomster og Dyr og kun dadlede Myrerne, fordi de vise sig altfor bekymrede for Fremtiden, »I enhver af hans Munkeklostres smaa Haver skulde et lidet Bed til Herrens Pris være forbeholdt de skjønneste Blomster.« Kùchler havde i dette Punkt let ved at være hans Efterfølger. — Da vi kom et Stykke frem og Vejen rundede, aabnede Udsigten sig over Konstantins Basilika, Titus' Triumfbue, Kolosseum og alle de andre maleriske Ruiner. Han standsede, saa ud over det og sagde: »Se, er her ikke smukt? Saadan mod Aften, naar Solen gaar ned, maa jeg tit herhen at se ud over det Hele. Her er det gamle Rom, her er der smukkeste ude!« Han følte sig landflygtig i sit eget Kloster. Jeg nævnede dets Have og dens Skjønhed ved Solnedgang; men det vilde han ikke ind paa. »Nej«, sagde han, »jeg gaar ogsaa tit ved Aftenstid her hen bag om Aventinerbjærget til St. Sabina og besøger Munkene dér.« Jeg spurgte, om han aldrig besøgte Kunstsamlingerne. »Nu sjældent, og de fleste er saa langt borte.« Jamen, han kunde vel kjøre til dem? »Ja, jeg kunde vel nok faa nogle Soldi her fra Klosteret til at kjøre i en Omnibus for. Men jeg bliver gammel. Naar jeg har gaaet lidt, kan jeg mærke, jeg bliver træt, og det gjør saa godt at hvile, naar jeg kommer hjem. Men er jeg saa blot en lille Tid stille, kan jeg blive saa rask og glad som et Barn. Det er det, det kommer an paa, og jo ældre jeg bliver, desto mere føler jeg mig som Barn igjen og kan glæde mig over det Mindste.« Jeg nævnede ham et Citat af Welhavens Digt »Byens Kirkegaard«: [10\)](#)

„Kan Du igjennem Din Strid og Din Daad
„redde det barnlige Skjær til det Sidste,
„da har Du Regnbuen over Din Graad,
„da har Du Glorien over Din Kiste."

Han svarede: »Ja, det er smukt; men Vorherre har sagt det endnu smukkere og simplere: »Uden I blive som Børn, komme I ingenlunde ind i Himmeriges Rige.« Jo ældre jeg bliver, desto mindre frygter jeg ogsaa for Døden. De piller Allesammen af derhjemme, nu er Constantin [11\)](#) jo ogsaa død. Og jeg hører, Nogen af dem skal have haft saa svært ved at dø. Naar vi blot kan forsage Verden og kue Synden, som hver Dag fører

Kamp i vort Kjød, saa faar Døden ingen Magt; for den er kun Syndens Barn.« Jeg svarede, at jo dog mange ædle Mennesker havde lidt svære Kampe i denne Brydning mellem Liv og Død, og den var jo saa naturlig for Mennesket; Ingen — syntes det mig — kunde unddrage sig Angsten derfor. Dertil svarede han: »Men saa har de Mennesker ikke kæmpet deres Kamp færdig. Jeg er ikke bange for Døden; [12](#)) jeg véd, at Gud er kjærlig og at jeg gaar til det Bedre. Jeg véd ogsaa nok, han er retfærdig, og at jeg er en stor Synder; men bange for ham kan jeg aldrig sige, jeg føler mig; jeg har Fred.«

Det var omtrent det Sidste, vi talte med Küchler. Han trykkede vore Hænder og saa saa mild ud. Derpaa vendte han sig og gik op ad Bakken. Vi vandrede ned mod Forum. Endnu engang standsede vi og saa tilbage. Dér gik han sin rolige Gang med stille Skridt op ad Højderne og svandt mellem de grønne Træer, hvor Solblinket legede paa Vejen.

I Juni 1881.

NOTER

- 1) Der staar i Franciskanerklosterreglerne, at Den, der forstaar en Haandtering, maa udøve den for at tjene Føden; Den, som Intet kan, maa tigge, dog ikke om Penge. Heller ikke Ordenen som Helhed maa eje Mere end det Nødvendigste. Den Munk, som, naar han er syg, utaalmodig forlanger Lægemedler, er uværdig til at være i Klosteret, fordi han bekymrer sig mere om Legemet end om Sjælen.
- 2) »Paa Rejser skulle Franxiskanermunkene bære deres sædvanlige Dragt, intet Andet, ikke engang Stok, og naar de falde mellem Røvere, skulle de lade sig udplyndre.« Cantus Verdenshistorie B. IV., S. 35.
- 3) Den hellige Franciskus begyndte sin Askese med at klæde sig af, saa han var ganske nøgen, og gjøre sig til en Søn af en Tigger, skjønt hans Fader var en velhavende Kjøbmand. Senere klædte han sig i Pjalter, og endelig bar han kun en Kutte med et Reb til at binde om Livet, og ikke engang denne Dragt regner han for sin egen. Saaledes gaar han ud. „I en Verden, der lever for Kigdom og Fornøjelse, prædiker han Fattigdom; i en Verden, hvor Vrede, Hovmod og Krig raader, forkynder han Kjærlighedens Lov.“ (Se Cantus Verdenshistorie B. IV. S. 34.)
- 4) »Minoriterne maa ikke tale i Enrum med Kvinder, men skulle prædike Bod tor dem. Den, som har Omgang med Kvinder, bliver strax jaget bort af Klosteret.« Cantus Verdenshistorie B. IV., S. 35.
- 5) »Hvo, som vilde indtræde i denne Orden, maatte først sælge al sin Ejendom til Bedste for de Fattige og tilbringe et Aars meget strænge Prøvetid, inden det blev tilstedet ham at aflægge Løfterne.« [...] Franciskus's Klosterregler.
- 6) 1 Lire er omtrent 70 Øre.
- 7) Maleren F.C. Lund.
- 8) Roms Assistenskirkegaard.
- 9) Se Bødtchers Digte: »Piazza Barberini«.
- 10) Welhavens Samlede Skrifter B. III, S. 197.

11) Constantin Hansen.

12) Den hellige Franciskus endte ogsaa med at byde »sin Søster Døden« velkommen.